

Renhållningsförvaltningen

Stadsbyggnadskontoret

Trafikkontoret

Markkontoret

Renhållningsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Trafiknämnden
Marknämnden

Samverkan kring utveckling av avfallshanteringens infrastruktur – lägesrapport

Förslag till beslut

1. Lägesrapporten godkänns.
2. Förvaltningarna får i uppdrag att arbeta vidare i enlighet med vad som redovisas.

Renhållningsförvaltningen

Stadsbyggnadskontoret

Johan Castwall

Ingela Lindh

Trafikkontoret

Markkontoret

Per Aronson

Göran Långsved

Sammanfattning

I syfte att utveckla infrastrukturen för avfallshantering i Stockholm pågår ett samarbete mellan ett flertal förvaltningar och bolag. I ärendet sammanfattas pågående arbete som tar sikte på både kort- och långsiktiga insatser. Nämnderna föreslås ge förvaltningarna i uppdrag att arbeta vidare i enlighet med vad som redovisas.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2005 har Renhållningsnämnden givits följande uppdrag:

- Renhållningsnämnden har Kommunfullmäktiges uppdrag att ta en ny återvinningscentral i drift år 2005 och därefter en ny vardera åren 2006-2007. Tillsammans med Gatu- och fastighetsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden ska förslag till lokaliseringar av fler återvinningscentraler utarbetas för åren 2005-2012.
- Renhållningsnämnden ska ta fram en handlingsplan för hur regeringens nationella mål om att samla in 35 procent organiskt avfall till år 2010 ska uppnås. Nämnden ska också bidra till att öka produktionen av biogas.
- I fråga om insamlingsystemet för förpackningar och returpapper ska den fastighetsnära insamlingen öka. I avvaktan på att systemet med fastighetsnära insamling fungerar tillfredsställande ska Renhållningsnämnden tillsammans med Gatu- och fastighetsnämnden, Stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna bidra till att öka antalet återvinningsstationer. Renhållningsnämnden ska bidra till att verksamheter samordnar sin avfallshantering.
- Renhållningsnämnden ska verka för att servicen till medborgarna att lämna elektriskt och elektroniskt avfall förbättras.
- Renhållningsnämnden ska utveckla den mobila insamlingen av farligt avfall till ett stadstäckande system och i övrigt utveckla systemet så att mängden farligt avfall ökar. Det innebär att både antalet fasta miljöstationer och antalet turer med mobila miljöstationer ska öka. Nämnden ska också möjliggöra för mindre verksamheter med små mängder farligt avfall att använda miljöstationer.

Ansvarsfördelningen för avfallet

Ansvaret för hushållens avfall och verksamheternas hushållsliknande avfall fördelar sig enligt följande:

- Staden är insamlings- och behandlingsansvarig för restavfall, slam, latrin, matavfall, farligt avfall och grovavfall från hushållen.
- Producenterna har motsvarande ansvar för förpackningar, returpapper samt el- och elektronikavfall.
- Fastighetsägarna har ansvar för att avfallshanteringen inom fastigheten utformas på ett riktigt sätt avseende funktion, säkerhet, hygien och arbetsmiljö.

- Hushåll och verksamheter är skyldiga att sortera och lämna hushållsavfall och producentansvarsavfall i de system som staden och producenterna tillhandahåller.

Pågående arbete

Renhållningsförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Markkontoret, Trafikkontoret och Miljöförvaltningen samarbetar inom olika områden för att utveckla infrastrukturen för avfallshanteringen i Stockholms stad. Syftet är att det ska bli lättare för stockholmarna att lämna ifrån sig sitt sorterade avfall. Antalet platser där hushållen kan lämna sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, förpackningar, tidningar kommer att bli fler. Insamlingssystemet för restfraktionen som går till energiutvinning ska moderniseras så att det bättre lever upp till dagens arbetsmiljökrav.

Åtgärderna för att utveckla infrastrukturen för Stockholms avfallshantering sammanfattas i följande punkter:

Återvinningscentraler

- En ny återvinningscentral, ÅVC Vanadisberget, öppnade den 3 oktober 2005. Anläggningen tar emot sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, förpackningar och tidningar från hushållen i Stockholms stad.
- Tillståndsprovning pågår för en ny återvinningscentral på södra Brommafältet. Byggstart planeras till våren 2006 för att återvinningscentralen ska kunna öppnas under hösten 2006. Anläggningen kommer att ta emot sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, förpackningar och tidningar.
- Under våren 2005 startade en försöksverksamhet med en flytande återvinningscentral. Ett avtal tecknas med en entreprenör för att kunna vidareutveckla verksamheten med start hösten 2005. Under 16 dagar i oktober kommer den så kallade Återvinningsbåten att angöra fyra olika kajer i Stockholms innerstad. Återvinningsbåten tar emot sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, vissa förpackningar och tidningar från hushållen. Verksamheten utvecklas i samarbete med Stockholms hamn och Sita.
- Ytterligare en ny återvinningscentral planeras i Frihamnen. Byggstart beräknas kunna ske hösten 2006 med invigning våren 2007. Placeringen påverkar trafikkontorets pågående verksamhet med bland annat upplag för material från gator som ska återanvändas samt medför korsning med industrispåren till Loudden. Detta förutsätts lösas genom omdisponering av ytor och tydlig skyltning. Anläggningen planeras för att ta emot sorterat grovavfall, farligt

avfall, elektronik, förpackningar och tidningar. Anläggningen är temporär inför en kommande omdaning av Frihamnsområdet.

- I norra Stockholm undersöks möjligheterna att etablera en ny återvinningscentral i Lunda industriområde. Går planerna i lås kan byggstart ske hösten 2006 och anläggningen kan öppnas andra kvartalet 2007. Anläggningen ska kunna ta emot sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, förpackningar och tidningar.
- I Sättra planeras en återvinningscentral i anslutning till en av Fortums stamnätsstationer. Planeringen inriktas på byggstart hösten 2006 och öppnande av anläggningen våren/sommaren 2007. Anläggningen ska kunna ta emot sorterat grovavfall, farligt avfall, elektronik, förpackningar och tidningar.
- I Larsboda, Farsta, undersöks förutsättningarna för etablering av en återvinningscentral. Anläggningen skulle kunna öppnas under 2007.
- I Bromsten, längs Ulvsundaleden, undersöks möjligheterna att etablera en återvinningscentral. Anläggningen skulle kunna öppnas under 2007.
- Utöver dessa projekt finns ett antal etableringar som kommer att studeras närmare. Strategin är att söka mark och bergum som antingen kan utnyttjas för en permanent återvinningscentral alternativt temporära lösningar som fungerar under ett antal år. Renhållningsförvaltningen är ansvarig för utvecklingen av återvinningscentralerna och har samsyn och ett fungerande samarbete med Markkontoret, Trafikkontoret, Stockholms hamn, Miljöförvaltningen, Brandförsvaret och Stadsbyggnadskontoret. Arbetet rapporteras av löpande till Renhållningsnämnden.

Insamling av farligt avfall

- Jämfört med föregående år har Miljöbilen, den mobila insamlingen av farligt avfall och småelektronik, fördubblat antalet stopp. Antalet platser uppgår till 84 stycken, vilka besöks fyra gånger per år. Under hösten kommer nuvarande turer att kompletteras med ett antal fasta tvåtimmarsstopp på några centrala platser i Stockholms innerstad under helgerna.
- Varje ny återvinningscentral utrustas med en särskild mottagningspunkt för farligt avfall. Mottagningen är bemannad och omhändertagandet sker ”över disk” i ordnade former. Under år 2005 tillkommer mottagningspunkter genom Återvinningsbåten och öppnandet av ÅVC Vanadisberget.
- Renhållningsförvaltningen går igenom stadens bensinstationsnät för att klarlägga om fasta miljöstationer kan etableras på någon av de

stationer som tidigare saknat förutsättningar detta. En ny fast miljöstation har öppnat i Kista. En ny mottagningspunkt för farligt avfall har etablerats vid GlashusEtt i Hammarby Sjöstad som ersättning för en nedlagd bensinstation. Förvaltningen för diskussioner med både stadsdelsförvaltningar, brandförsvaret och färghandlare om nya insamlingspunkter. För närvarande finns 20 miljöstationer i Stockholm. Målsättningen är att det ska finnas minst en stationär miljöstation i varje stadsdel. Antalet färghandlare som tar emot vissa typer av farligt avfall uppgår för närvarande till 23.

- En försöksverksamhet med insamlings av farligt avfall i röda boxar har påbörjats. Försöket omfattar 370 hushåll i småhus och flerfamiljshus. Det innebär att varje hushållen utrustas med en box som töms av förvaltningen vid behov.
- I ett särskilt ärende till Renhållningsnämnden har förvaltningen redovisat varför nuvarande system inte lämpar sig för mottagning av farligt avfall från verksamheter.

Insamling av elektriskt och elektroniskt avfall

- Elektriskt och elektroniskt avfall tas emot vid de befintliga återvinningscentralerna. En ny mottagningspunkt etablerades genom öppnandet av ÅVC Vanadisberget.
- Genom utökningen av den mobila insamlingen av farligt avfall ges hushållen förbättrade möjligheter att lämna ifrån sig småelektronik. Det samma gäller för Återvinningsbåten som vid sidan av grovavfall, farligt avfall, vissa förpackningar och tidningar tar emot elektronik.
- Varje ny återvinningscentral som etableras kommer att ta emot elektriskt och elektroniskt avfall.

Organiskt avfall

- Målet att samla in 35 procent utsorterat matavfall för biologisk behandling innebär att cirka 33.000 ton ska hämtas från hushåll, restauranger och livsmedelsbutiker år 2010. För närvarande deltar 3.330 hushåll, 70 restauranger och 65 livsmedelsbutiker i utsorteringen. Därtill hemkomposterar cirka 2.400 villaägare. På årsbasis sorterar dessa grupper ut cirka 2.900 ton matavfall.
- För att nå 35-procentsmålet bedömer förvaltningen att avfallslämnarna måste bidra med följande mängder (ton):

Avfallslämnare	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Villa	20	1500	3000	3000	4000	4000
Hemkompost	500	500	500	500	500	500
Flerbostadshus	200	850	3400	6800	9200	10200
Livsmedelsbutiker	1000	1000	2800	3400	4000	4000
Restauranger	1200	2000	5000	10000	15000	15000
Totalt	2920	5850	14700	23700	32700	33700

- Inom renhållningsförvaltningen pågår ett arbete med att ta fram en strategi och handlingsplan för att staden ska nå 35-procentsmålet. Tillsammans med Stockholm Vatten förbereds ett beslutsunderlag för en investering som möjliggör att stora delar av matavfallet kan samrötas för biogasproduktion i Stockholm Vattens anläggning.

Fastighetsnära källsortering, återvinningsstationer och producentansvaret

- De insamlade mängderna förpackningar och tidningar ökar. Efter årets sex första månader uppgick de insamlade mängderna till 29.309 ton, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med motsvarande period 2004.
- Antalet fastighetsnära hämtställen med abonnemang uppgick till drygt 5.900 vid halvårsskiftet. I mars månad var motsvarande siffra 4.730 hämtställen och vid årsskiftet uppgick antalet fastighetsnära hämtställen till 2.300. Den kraftiga uppgången förklaras bland annat av förändringarna i tidningshämtningen.
- Återvinningsstationernas kapacitet förstärks, bland annat genom att vissa stationer byts ut till mer volymeffektiva behållare. Ett samarbete pågår med såväl stadsdelar som Förpacknings- och tidningsinsamlingen i syfte att förbättra nuvarande insamlingssystem som alltjämt uppvisar brister.
- Gällande avtal mellan staden och materialbolagen är uppsagt för omförhandling. Det nya avtalet ska börja gälla senast den 1 januari 2007 och omfatta producenternas hela insamlingssystem. I förhandlingarna begärs
 - att producenterna ska hämta fastighetsnära utan ersättning där fastighetsägaren kan tillhandahålla acceptabla hämtförhållanden,
 - att fungerande insamlingssystem utvecklas för verksamheternas förpackningar och returpapper, samt
 - att långtgående garantier lämnas för att återvinningsstationerna sköts.

Samarbete för utveckling av insamlingssystemet för hushållsavfall

Stadens äldre bebyggelse är inte utformad för dagens sorterings- och arbetsmiljökrav samt kraven på tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade. Hushåll och verksamheter är skyldiga att sortera ut grovavfall, farligt avfall, elektriska och elektroniska produkter, förpackningar och tidningar. Till detta ska läggas att 35 procent av matavfallet ska sorteras ut för biologisk behandling år 2010. Även vid nybyggnation kan det vara svårt att rymma alla dessa hänsynstaganden vid exploateringen.

Mot den bakgrunden samarbetar Stadsbyggnadskontoret, Markkontoret, Trafikkontoret, Miljöförvaltningen och Renhållningsförvaltningen i olika konstellationer för att finna samsyn och långsiktigt bra lösningar:

- En lathund för fastighetsägare och byggherrar utarbetas under rubriken ”Projektera och bygga för god avfallshantering”. Materialet ger råd och rekommendationer i bland annat dimensioneringsfrågor av avfallsutrymmen. Materialet är klart i november/december 2005.
- Vid nybebyggelse och större ombyggnationer ställs i dag krav på särskilt utrymme för hushållsavfall, grovavfall och för källsorterat material i eller i anslutning till byggnaderna. Förvaltningarna bedömer dock att stadens krav vid ny- och ombyggnation kan förtydligas. Därför är riktlinjer under utarbetande över vilka krav som ska ställas på avfallshanteringen i exploateringsavtal, i planeringsprocessen, vid bygglovprövning och i bygganmälan. Arbetet kommer att redovisas i en särskild lägesrapport under senhösten 2005. Huvudprincipen är att kraven vid nybebyggelse blir högre än vid mindre ombyggnationer. Däremot bör större ombyggnationer av befintlig bebyggelse likställas med nybyggnation. Vidare ska sopsugslösningar eller nedgrävda behållare eftersträvas vid nybebyggelse och större ombyggnationer för att förenkla avfallshämtningen och att frigöra utrymmen.
- Renhållningsförvaltningen har stadsbyggnadskontorets detaljplaner för påseende. I översiktsplanarbetet ingår återvinningscentralerna i begreppet kommunalteknisk infrastruktur. Förvaltningarna bedömer detta tillräckligt.
- Renhållningsnämndens avfallstaxa stimulerar minskade avfallsmängder och god arbetsmiljö. Avgiften sätts utifrån hur stor volym som hämtas per vecka. Fastigheter med arbetsmiljömässigt dåliga hämtförhållanden och hög hämtfrekvens belastas med högre avgifter. I det skenet kan ett nytt avtal med producenterna för förpackningar och tidningar, innebärande kostnadsfri fastighetsnära hämtning vid goda hämtförhållanden, ge många fastighetsägare en kraftig ekonomisk stimulans att inrätta källsorteringsutrymmen.

Förvaltningarnas förslag

Förvaltningarna föreslås ges i uppdrag att arbeta vidare i enlighet med vad som redovisats i ärendet.